

KLINGEN

NR. 8

INDHOLD

Paa Omslaget: Træsnit af Sigurd Swane.

Noter og Ordforklaring.

Kunstnerens Søsters Portræt. Fot. efter H. Grønvold.

Holger Grønvold. Af Axel Salto.

Litografi af Karl Larsen.

Farvelitografi af Vilhelm Lundstrøm.

Fotografi efter Kr. Frederiksens Skibsmodel.

Tri dikt av Olav Aukrust.

Litografi af Olaf Stenersen.

Ynglingestatuen fra Epidauros. Af Dr. phil. Frederik Poulsen.

Fotografi efter Ynglingestatuen fra Epidauros.

Litografi af Svend Johansen.

Farvelitografi af Axel Salto.

To Digte af Mogens Lorentzen.

Kunst og Skønhed. Af Poul Henningsen.

Bag paa Omslaget: Træsnit af Axel Salto (1915).

LINIESKIBET SKJOLD

Omstaaende Skibsmodel er lavet af Skibstømrer Kristian Frederiksen, Saxogade 31. Den forestiller Linieskibet Skjold paa 86 Kanoner. Modellen er ca. 1 Alen lang. De 86 Kanoner, Blokke, Rat, alt er skaaret ud i Haanden. Det har taget Aar at fremstille den. I Fritimer, paa Rejser er den blevet møjsommeligt og omhyggeligt til. Der er Grund til at gøre opmærksom paa et Kunstnaandværk som dette. Hvor bliver ikke et Stykke kongeligt Porcelæn f. Eks. ubetydeligt ved Siden af. Det er en Indsats af teknisk Viden, Snille og Haandens Beherskelse, som man nuomstunder sjældent ser Magen til. S.

Indsendt: *Karl Madsen*: Illustrationerne til Holbergs Peder Paars fra Holbergs Tid til vor. (Pio.)

Det er i Aar Hundredeaarsdagen for Udgivelsen af Peder Paars. Som et Jubilæumsskrift foreligger her en smukt udstyret Billedbog med Gengivelser efter de forskellige illustrerede Udgaver af Peder Paars, der er den i selve Danmark oftest illustrerede Bog. Man følger med Interesse Karl Madsens Forsøg paa at godtgøre, at Holberg direkte skal have inspireret Tegneren af de (kunstnerisk ualmindelig slette) Træsnit i Udgaven af 1720. Selv Karl Madsens journalistiske Verve kan imidlertid ikke dække over Emnets Tyndhed, Teksten har Stof til en Afhandling, ikke til en selvstændig Bog. Størst Værdi har Bogen ved dens udmærkede Gengivelser efter en Række ikke hidtil reproducerede Udkast til Marstrands Peder Paars-Illustrationer. G—d.

ORDFORKLARING

TIL DE NY NORSKE DIGTE

Olav Aukrust, den nynorske digter, som Klingen i dette nummer bringer tre digte av, er en av de største begavelser som længe har set lyset i norsk literatur. Han debuterede for snart to aar siden med digtsamlingen *Himmelvarden*; skønt den ikke var helt kunstnerisk avklaret, bar den bud om en saa mægtig og ny begavelse, at ingen kunde tvile paa, at man her stod overfor en av de aller første. Han vil snart udgi en ny digtsamling, og det er Klingen en stor glæde at kunne bringe en prøve paa, hvad han vil komme med.

braa:	hastig, pludselig	ladnad:	skjæbne
magma:	geologisk udtryk for jordens indre ild	truga:	true
traaé:	glød, lidenskab	gavst:	gaves
trød:	træder	hera:	her
gløypa:	sluge	englom:	genitivform
ofse:	overvældelse	løynd:	skjult
göten (av gjota):	gydt	uppstadmund:	den første morgenstund; „ved hanegal“
flöten (av fljota):	flydt	gróta:	faa til at græde
deigle:	digel	klovna:	kløve
forstøkt:	skræmt	semje:	forlig, overenskomst
hugleik:	fantasi	ottast:	frygte
aur:	grus	ovra:	vise sig; staa op (om sol og maane)
tvegen (av tvaa):	renvasket	svigtar, kommer av svaga:	svaie, svinge
himling:	hvælv, himmelhvælv	braana:	smeltet, opløst (brukes f. ex. om sne)
boren (av bera):	født	søpe av supa:	drikke
rovdyr-vorne:	rovdyragtige	røyning:	erfaring; ogsaa virkelighed
geisle (ft. geislar):	straale	hegde:	styre, avholde fra overdrivelse
baara:	bølge	mastrug:	farlig, ustyrlig
saur:	skarn, snavs	rénar:	svinder, dunster bort
fløge (av fljuga):	fløiet	vårt:	ømt, delikat
to:	stof, materie	vént:	vakkert, skjønt

Klingen udkommer den 3die Torsdag i hver Maaned og koster 30 Kr. om Aaret, 5 Kr. enkelt Hefte. Redaktion: Axel Salto, Poul Uttenreitter og Otto Gelsted. Redaktionens Adresse: Edv. Glæselsvej 1, Kjøbenhavn F. Telf. Godthaab 1870. Ekspedition: Steen Hasselbalchs Forlag, Købmagergade 26, Kjøbenhavn, Telf. 12,240, hvortil Henvendelser angaaende Forsendelsen af Bladet, Abonnement o. s. v. bedes rettet. Trykning og Litografi udføres i Cato's lit. Etabl. Raderingerne trykkes i Max Kleinsorgs Etabl.

HOLGER GRØNVOLD

MED Udgangen af Foraarssemestret tager Overlærer Holger Grønvold sin Afsked fra Teknisk Skole, hvor han har virket som Lærer i Tegning siden 1877. Født 26. April 1850 i Store Heddinge kom Grønvold efter at være bleven Student i 1870 paa Akademiet, som han forlod 1875 for at fortsætte sine Studier ved Ecole des Beaux-Arts i Paris. Fra 1893—1902 var han Vermehrens Assistent paa Kunstakademiet. Sin selvstændige Virksomhed som Kunstner opgav Grønvold i 1897 af Helbredshensyn. De faa Ting han har malet udmærker sig ved indtrængende Formsans og ædel Holdning. Særlig i Pastel har Grønvold frembragt Ting af blivende Værd, f. Eks. det foran givne »Kunstnerens Søsters-Portræt«.

Utallige danske Kunstnere, helt tilbage til Fynboerne Peter Hansen og Syberg, har været Elever af Grønvold; jeg tror ikke at overdrive naar jeg paastaar, at der ikke er een af dem alle der ikke mindes den gamle Lærer paa Teknisk Skole med Kærlighed og Beundring. — »Overlærer paa Teknisk Skole« lyder kedeligt. Man skal have været en ung og ængstelig Begynder, der blev sat til den vanskelige Tegning efter Gibs under Grønvolds Vejledning for at vide, hvilken uendelig Omhu han lagde i sit Arbejde, for at forstaa, hvilken Verden af Arbejdsglæde og Taalmodighed, af Kunstnerdrømme og Forventning han skabte omkring sig. — Ikke saaledes ment at Undervisningen altid gik fredeligt af. Tværtimod. Hvis Læreren ikke var tilstede ansaa vi det for vor Pligt at opføre »Slaget i Køge Bugt«. Denne Forestilling bestod i, at vi stablede en Mængde Taburetter og Staffelier sammen i en høj Dynge, der svejede mod Loftet, og saa paa et Kommandoraab væltede det hele med øredøvende Brag. Det fandt vi meget vittigt. Derefter væbnede Klasserne sig med alle rørlige Vaaben og leverede Bataljer indbyrdes, hvorunder megen Heltemod udvistes. Læreren formående Ankomst til Fronten bragte saa pludselig Rækkerne til at vakle og Gemytterne til Ro. Jeg har ofte talt med Grønvold om den Kval, vi maa have forvoldt ham ved denne Vidtløftighed, men han ler i

glad Erindring om tidligere Dages Liv og Oplagthed til Narrestreger. »Nu er her saa mange Damer,« siger han næsten med et Suk. — Grønvolds Tegneundervisning kan ikke vurderes højt nok. Den er et Memento i en uligevægtig Tid, hvor enhver Bestræbelse er rettet mod genial Udfoldelse og de elementære Discipliner springes over. Som Elev af Henri Lehmann og Beundrer af Ingres er Grønvold udpræget gallisk i sin Formopfattelse, hans Forstaaelse er fintmærkende indstillet baade paa Helheden og de smaa Formers Forløb. Det blev os paa Skolen anbefalet ved Bedømmelsen af en Buste ogsaa at undersøge, hvordan den var modelleret bag Ørerne. Grønvold tvang os ind paa den klare, gennemtænkte Tegnens ligesom indefra ud med hele formende Skyggemasser. Kærligheden til Ingres er ikke tilfældig, Grønvold er den store Franskmands Aandsfrænde. — For sine Elever betød Grønvold stor menneskelig Berigelse, man var et godt Menneske i hans Selskab. Hans lune og hjertelige Forstaaelse kunde ikke modstaas. Det var en Fortryllelse at færdes i Grønvolds Klasser, hvor Solskinnet stod ind paa de grønne Forhæng, hvor Evnerne groede trygt mens han selv gik rundt med gode og opmuntrende Ord. Saaledes vil vi huske ham: fint og ædelt ældet men ungdommelig levende og interesseret.

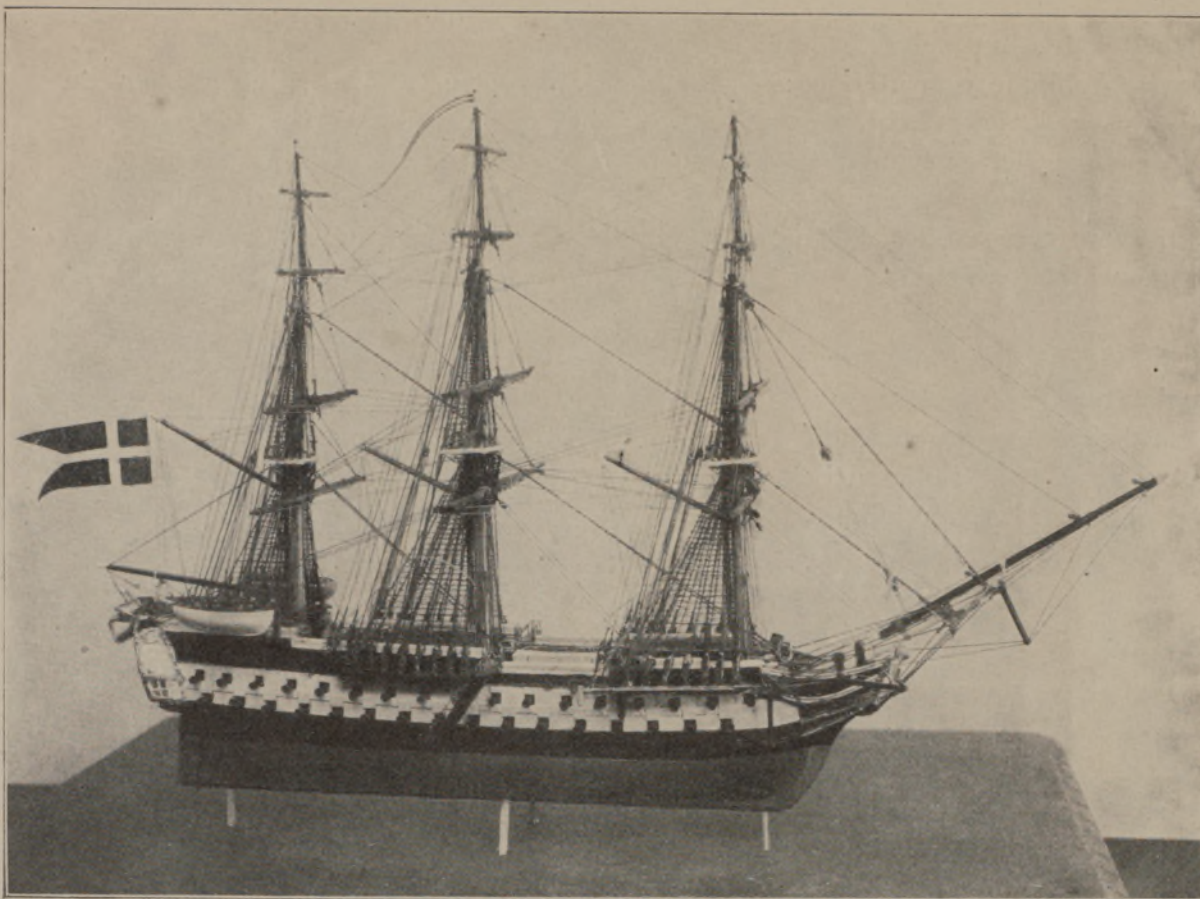
»Nu jeg ser tilbage paa de 42 Aar, jeg har været Lærer her,« siger Grønvold, »erindrer jeg ikke een Sorg, det har været godt altsammen. Ubehagelighederne er glemt, der er kun tilbage en Række lyse og lykkelige Aar. Mine Elever har kun voldet mig Glæde.« Disse Ord tegner bedre end noget andet Billedet af Grønvold og dertil kan vi Elever kun sige: At vi havde Dem til Lærer, Hr. Grønvold, i vor første Ungdom er en Rigdom i vor Erindring. Tanken paa de gode og glade Dage, vi tilbragte i Deres Selskab, vil altid være vort bedste Minde og fylde os med Taknemlighed. Maatte vi endnu i mange Aar kunne søge Dem, faa Raad og Hjælp hos Dem, og glæde os sammen over Erindringerne fra gamle Dage.

Axel Salto.

TRI DIKT AV OLAV AUKRUST

DIKTARORD

STORKNA skum fraa lavastraum,
stein som flaut or berget braaé,
skorpevorten magma-flaum
or eit jord-djups inste traae —
kven vil tru, som trød paa denne,
— no so fast som fjell aa kjenne —
at han or eit eldhav braut
eingong, da det faste flaut!

Hjartespøyt av spraaket gløypt,
skaldesjæl i ofse göten,
toneflaum i malmar støypt,
inn i form og frøysing flöten:
kven vil vera deigla denne,
at han upphavs eld fær kjenne, —
kann du gjeva høyrsla den,
at det syng og stormar enn!

Elden duld i diktardord
er som sol i storkna druve:
frukt-fossil i kalk og jord
saknar upphavs tider ljave.
Tre var tankar, straalegreina,
— alt er sløkt, forstøkt, forsteina,
hugleiks drake innestengd,
glans i aur og oske sprengd.
Kven kan ut or denne fabel
— no ein storkna stein-parabel —
ride draken, so det skin,
— drikke eld og druve-vin?

SYNTHESE

SØYLA som paa landevegen
vassa vert av kvart eit svin
speglar òg ein blank og tvegen
himling av, naar soli skin.
Daa, i desse klaare stunder,
blank, ubytneleg aa sjaa,
skin ho som eit himlens under,
nedan er som ovan daa.

Sjæli òg, den himmelborne,
som sin kropp er fengsla til,
og som ville, rovdyr-vorne
likamslyster herje vil,
vert av geislar gjennombaara,
bær ein himmelsk harmoni
naar ho nyfødd og forklaara
skin i andesoli si.

Ned til saur og søyle søge
heilagt vatn, himmelvin!
Frø som blome upp at fløge:
altarljøs ved vegen skin.
Det er soli, det er regnet,
det er baae desse tvo
som kann tvinge blidt so tvegne
blomar ut or stivna to.

Ned i dyrisk draumliv drege
englefagert aandeliv!
Lengslevekt og lagnadslege
det seg sjølv til fridom driv.
Det er liding, det er lengsel,
samvit-krav og viljetukt
som kann truge denne trengsel
upp med fridoms fagre frukt.

Sjaa, i oss og i vaar nærleik
logar livsens under heitt:
det er allmagt, det er kjærleik,
det er desse tvo i eitt.
Sol og søyle samanblanda
bør fram blomen liljeblid.
Høgt og djupt isamananda
gjer vaar Adams Vilje fri.

Ingen himmel gavst det slike
blomar som det hera gror.
Englom lengslur ei so rike
som et mannaliv paa jord.
Vaare blomar samangløder
jord og himmel i sin glans.
Aand og vatn atter-føder
Kristuseld i sinn og sans.

Daud skal berre døden gjerast.
Liva skal baad kraft og to.
Aandeleg skal verdi gjerast,
ord og jord og kjøt og blød.
Sjaa den løynde sigersfana,
kvar forklaara aasyn bør!
Djupt i sjælenatts nirvana
livsens sol si innferd gjer.

SONG DE PROFUNDIS

AARLE morgon, uppstadmund,
naar kvar doggsprengd blome grøtest,
i den skire sælestund,
daa naar natt og morgon møtest,
stig fraa dessom land eg løyst
burt paa gullan tuve, —
upp or djupni renn ei røyst,
vekt av tonar ljuve.

»Eg er skald og runekong,
eg er meister, eg er over.
Kvar min song er sigersong,
— naar du lyder mine lover
klovnar kaos, vaarleg stig
kosmos fram og skilde
krefsters ville grensekrig
brest i semjur milde.

Ottast meg som ser og veit.
Eg er sjaa-aar, *eg* er diktar.
Ovrrar *eg* meg, vert du heit,
du ein svikar og ein svigtar.
Um kvart morgon-braana spor
til kvar nattløynd kjelde
du hev søkt søpe or,
veit eg vel aa melde.

Eg med stille, eg med storm
jamvegt vil og røyning valdar:
Eg gjev ofsen magt og form,
eg ein hegdar, og ein haldar.
Ris du mastrug, er eg den
som ditt ovmod meistrar, —
frys du modlaus, brenn eg enn,
til din vilje gneistrar.

Gjev deg all med deg og ditt.
Ver meg tunge, tolk og tenar:
skin eg upp med meg og mitt,
burt all skodd og skugge renar,
og ein vaardags balsam braatt
inn i frosten fløymer —
du, ei nordisk natt, hev naatt
ljoset som eg gøymer.

Du er valen, eg er varm,
eg ditt »inne«, du mitt »ute«.
Vårt eg or min ljuve barm
andar hol i rim paa rute:
naar det lyser for deg vent,
naar ein glans du merkar,
skin ditt eige transparent;
eg er den som verkar.«

YNGLINGESTATUEN FRA EPIDAUROS

NY CARLSBERG GLYPTOTEKS SIDSTE ERHVERVELSE

Den lidt over 2 Meter høje Statue er erhvervet hos en græsk Kunsthandler i Paris og stammer fra Asklepios-helligdommen i Epidauros i Peloponnes. Det er rimeligvis en Votivstatue, stiftet som Tak for Helbredelse for en Sygdom i Mirakelgudens Helligdom. Fundne Statuebaser viser, hvor almindeligt det var, at Forældre viede Statuer af deres Sønner til Apollon og Asklepios under Taksigelser, fordi Guden og hans Søn havde hjulpet.

Statuens Værdi beror paa den ligelige Karakteristik af den fremstillede Personlighed gennem Ansigtstræk og Skikkelse. Derved røber den, trods sin sene Udførelse — den er, som Haarbehandlingen viser, fra Augustus-Tiden — sin græske Herkomst. I romerske Portrætstatuer hører Karakteriseringen op med Halsen; Legemet er skablonmæssigt fremstillet, uden individuelt Særpræg. Men i den græske Portrætkunst var det Tradition siden 4de Aarh. f. Kr., at Kunstneren forsøgte et Samspil af Hoved og Legeme, at intet blev glemt, der kunde individualisere, hverken i Holdning, Dragt eller Legemsbygning, og at Hovedvægten endog blev lagt paa Legemet i Overensstemmelse med den græske Kunsts »atletiske« Fortid, da man forlangte af Kunstneren, at han skulde forklare Sejren, der var vundet i Spring, Løb, Brydning eller Boksning, gennem en forherligende Skildring af Legemets Muskler og Knokkelbygning, mens ingen spurgte om Ansigtets Lighed.

Epidaurosstatuen er en Efeb, d. v. s. næppe mere end 16—18 Aar, og glatkindet. Øjnene er tænksomme, Kinderne bløde og runde, Munden veg; det er den tidlige Ungdom, før Livet har ristet sine Runer i Pande og Kinder og gjort Mوندens Linier faste og haarde.

Halsen er fed, af en næsten kvindelig Fedme, og hermed er et Motiv anslaaet, der fortsættes og fuldendes i den noget fremstaaende, runde Mave. Trods Skikkelsens ungdommelige Slankhed har Ungersvenden Mave, og dette Forhold er i græsk Kunst, betydningsfuldt. Det er saaledes ikke den sædvanlige, sports-trænede unge Græker, men en veg Type med Anlæg for Fedme,

hvad enten det nu er en Følge af legemlig Sygelighed, eller det omvendt er forkælet Opdragelse, der har været Aarsag til den Sygelighed, for hvis Skyld de bekymrede Forældre har søgt Asklepios' Hjælp.

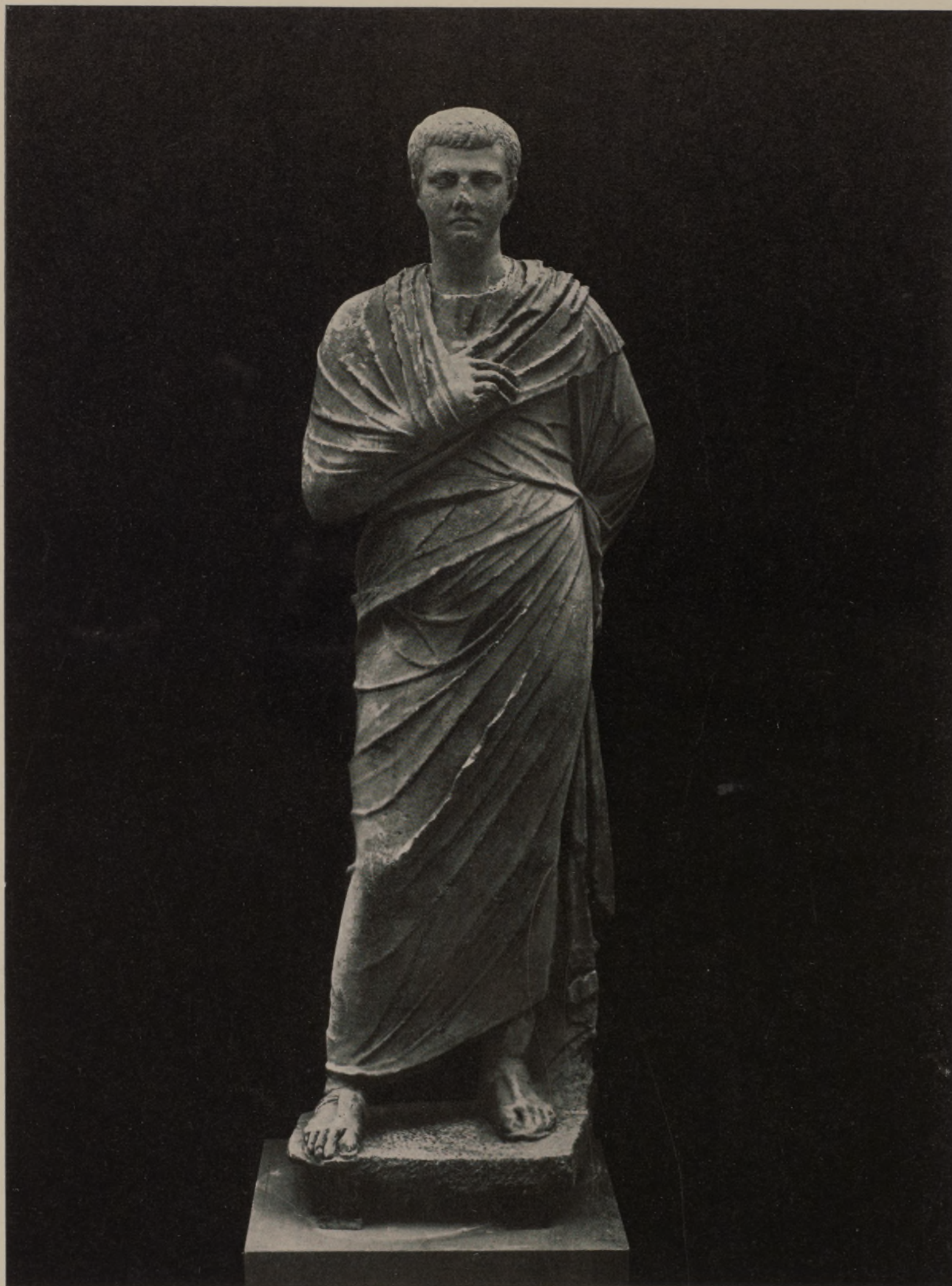
Hans Dragt er underst en Chiton, der viser sig ved Halsen, og derover den store, græske Kappe, Himation, der dækker Legemet lige til Anklerne og tilhøjre falder ned over den Stub, der stiver Figuren af. Af denne Kappe er Armene skjult; venstre Arm er rullet i dens Folder og stemt i Siden, højre ligger foran Brystet, ligesom standset efter Kastet af Kappens yderste Snip over venstre Skulder. Paa Fødderne bæres remmesnoede Sandaler.

Denne Dragttype var almindelig fra 4de Aarhundrede f. Kr. hele Oldtiden igennem. I Livet maa det have været en meget tvungen Dragt, der saaledes immobiliserede begge Arme, og man forstaar neppe, at det demokratiske Athens unge Herrer kunde holde ud, særligt efter Palæstraens frie Øvelser, at trippe afsted i dette trange Svøb. Men i Kunsten var denne tynde Dragt med de knitrende Folder yderst virkningsfuld, idet en ringe Variation i Armenes Bevægelse eller Hændernes Greb medførte rige og udtryksfulde Modulationer af Folderne og Liniernes Spil.

De Marmorbaser, paa hvilke Statuer af den Art har staaet, med den raa Plint nedsænket i en Hulhed foroven, er meget høje, indtil 1 m. 35, og Forsøg i Museet har vist, at denne høje Opstilling er meget gunstig for Statuens Formvirkning, uden at den dog, af Hensyn til de øvrige Figurer, lader sig gennemføre til Stadighed. Men i Statuen er alt udarbejdet med Fjernvirkning for Øje; den store Rytme er glimrende gennemført baade i Legeme og Dragt, mens Enkeltheder som Fodled eller Folderne ved venstre Arm er flygtigt behandlede. Det er en Art antik Ekspressionisme, en Dvælen ved de store Linier i Menneskeskikkelsen, men bag den summariske Linieføring mærkes den græske Kunsts rige Viden om Menneskeknoglernes Støbning og om Kødets og Musklerne Fylde.

Frederik Poulsen.

TO DIGTE

DET TOMME HUS

En lille simpel villa staar hen, forladt og tom,
i en forfalden have, afkalket, grim og revnet.
Et vindus hele ruder er af tiden skaansomt levnet
som en ynkeværdig fornemhed i stedets fattigdom.

Aarenes mange maaneder, himmel og egn
skifter deres skrift over rudernes fine skive:
Majnætters varme byger kalder haven tillive;
isvinterens døde blomster og palmer og tegn;

flagstangens solblaa skygge tegner med langsom ro
over facadens fladhed timernes sporløse bro;
den røde sol i oktober tænder fra skyernes blaa
en kort og flammende feber i rudernes støvede graa.

Aarstider, himlen og egnen, men stjerne er tomme;
forgæves melder ruderne omhyggeligt alt som sker.
Ingen staar bag vinduet og smiler naar det sneer;
ingen kigger ængstelig efter lægen som skal komme.

NOVEMBER 1918.

Den hastige dag imellem novembers nætter blir væk.
En muslingeskal jeg sparked en sommer fra skibets dæk,
den rokked mod tangens ultramarin, i dybet, i korte knæk.

En uhaandgribelig skumring; her; allvegne.
Mørket tar til, mens byen omkring mig blir stum.
Kommende aar og lys fra fremmede egne
kaster sin glans over aftenen her i mit rum.

Dette minut er et led i alverdens farvede dag;
l'arc de triomphe staar pyntet for sejren med blomster og flag;
havet beskyller cap horn under grønne dønningers brag.

Mogens Lorentzen.

OM KUNST OG SKØNHED

KARL LARSEN, VILHELM LUNDSTRØM og AAGE WIBOLT har i Ovenlyssalen i Bredgade afholdt en Udstilling som, betragtet som artistisk Opvisning, maa anses for Aarets bedste og stærkeste. Der kunde godt stilles den Betingelse for offentlig Fremvisning af Kunst, at den ialtfald virker stærkt straks; thi dette kræver Udstillingsmaaden, og derved vilde man spare Tilskueren for den Lede, som skræmmer ham væk fra alle større Udstillinger.

Det var ikke alene Udstillingens Lidenhed som gjorde, at man befandt sig vel, det var ogsaa Kraften og Elegancen i Maaden, hvorpaa de aktuelle Problemer blev sat under Debat. Udstillingen opfyldte saaledes det første og ingenlunde ringe Krav at kunne gøre Indtryk. Om Varigheden af dette Indtryk drejer det næste store Spørgsmaal sig.

Aage Wibolt passer forsaavidt ikke i Ensemblet. Han er mindre dygtig baade i god og daarlig Forstand, han er langt utydeligere i sit Maal og sine Midler, han er maaske ogsaa mindre Salonmaler, og, hvor han et enkelt Sted virker salonmæssig, mindre snedig og mere banal.

De to andre er mærkelig klare og elastiske Hjærner, sikre i deres Virkemidler, lydhøre og aktuelle i deres Reageren. De bærer Reaktionen i sig selv, ofte optræder den indenfor samme Ramme, men i Tilslutning til Paastanden, at Skønheden ikke er Kunstens Maal, men et af dens Midler, maa man hævde, at disse Reaktionen ikke direkte kan betragtes som Fremstød imod Kunstens Centrum, men snarere som en Jonglering med Midlerne. Reaktionen imod det smukke, som man hos disse og andre moderne Malere stadig staar overfor, fører dem til en Anvendelse af det (for Tiden) grimme, og denne Anvendelse beviser i sig selv Paradokset: at det grimme blot er en ny og snedigere Form for Skønhed — og Billederne, hvor det grimme er sat i Højsædet, afslører blot deres Skabere som de argeste Skønhedsdyrkere — ja, som Skønhedsdyrkere i anden Potens. Dette kan ikke bære en Malers Produktion. Maalet for Kunsten er ikke Skønheden eller Grimheden sat i System, denne Virksomhed kan højst kaldes Stil. Kunstens Maal maa være den dybe Sandhed: Sandheden om de Elementer hvormed der arbejdes, og Sandheden maa bestaa i en Paavisning af først og fremmest Inkommensurabiliteten mellem Elementerne og dernæst af Sammenhængen, og som i Videnskaben maaler den første Proces sig ikke i Dybsindighed med de sidste.

Ser man ud fra dette Synspunkt paa Karl Larsens og Vilhelm Lundstrøms Ekspressionisme, da falder ogsaa Inkommensurabilitets-Virkningen først og stærkest i Øjnene. I Karl Larsens to Portrætter ser man ham stille Lazurfarven op imod Dæklarven som en Disharmoni. Baggrunden er malet dyb og dækkende grøn, og derpaa er Portrættet lazeret paa gulbrunt og illa. Havde omvendt den tilbagegaaende Baggrund været lazeret

og den fremstaaende Figur dækkende, havde Virkningen været ganske banal, nu er den første overraskende Virkning opnaaet. Men studerer man nærmere de to Portrætter, træder efterhaanden det i Profil stærkere frem, det er helt chagallsk i Styrken og er tømret godt sammen med Rammen. Det er Sammenhængen der slaar Beskueren i Møde og som i Virkeligheden bærer Billedet.

Vilhelm Lundstrøms Anvendelse af Relieffet er i sig saa stærk en Virkning, at man næsten glemmer at kræve ham for Sandheden om dette Relief. I Billedet med det paamalede Landskab ser man ham stille to inkommensurable Virkninger op imod hinanden, nemlig det virkelige Relief i Brædderne mod den fremstillede og falske Dybde i Landskabet med Søen og Bjærgtet; men i Billedet fra sidste Efteraarsudstilling, det 3die Bud, som desværre ikke eksisterer mere, mødte man en hel Række Sandheder om Sammenhængen, d. v. s. om Komposition. Billedet bestod af Billedplanen og af to halvmaaneformede Planer, den ene stod frem fra Billedplanen, hvorpaa den støttede sig med sin Korde, den anden gik bagud støttende sig bag paa Billedplanen med sit Toppunkt. Der skabtes derved en Drejning om en lodret Akse, svarende til Figurkompositionen, hvor Figuren i den ene Side af Billedet vender Ansigtet frem og i den anden Side af Billedet Ryggen, men tillige bestod Billedet af en næsten gennemført punktuelt rumlig Symmetri, hvori Symmetripunktet var Centret i det halvt blaa, halvt røde Hjul og af en Drejning af fire Planer stillet som Møllevinger om en vandret Akse (Hjulets Akse). Det var et mærkværdigt klart og roligt Billede, hvis Styrke og Svaghed var, at det gik ud af Billedplanen. Svagheden laa deri, at vinkelret paa Billedet holdt ingen Ramme de enkelte Dele sammen i en Komposition, og de klyngede sig derfor til Planen paa en højst umalerisk Maade.

Om Rammens Forhold til Billedet har Lundstrøms Billeder aldrig været særlig veltalende. Der er her en Brist i selve Udtryksformen, men det synes ikke at have hjulpet, at han nu helt har udeladt Rammen; thi det bringer Billedets Dele sammen og hindrer den Ekspansion, som er Maleriets naturlige Virkning. Allermest viser Lundstrøm sin Smidighed i de to Stilleben, hvor Udtryksformen hviler paa et ganske kendt Skønhedsgrundlag. Der er indenfor disse to Rammer med Finhed skabt en Bevægelse og en Ligevægt, en Tyngde og en Svæven.

Haardest rammer man disse Malere ved at udraabe dem til fødte Kolorister. Det skulde jo nu være fastslaaet, at Kolorering ikke er en selvstændig Virksomhed og at det ideale Billede er det smagsmæssigt neutrale, det klare og logisk opbyggede, det umenneskelige Værk forsaavidt som det er en Utopi. Med andre Ord, det uopnaaelige Maal for Kunst som for Videnskab er den rene Abstraktion, hvis Tomhed vi ikke behøver at frygte.

Hvad skulde det ellers være.

Poul Henningsen.

